

CHINESE KARAKTERS LEREN MISSION IMPOSSIBLE?

Ya Ping Hsiao is docent Chinees aan het Talencentrum van de Universiteit van Tilburg. In deze bijdrage vertelt ze over de specifieke moeilijkheden van deze taal voor westerse leerders. Omdat het Chinees een toontaal is en bestaat uit karakters in plaats van lettertekens is een bijzondere didactic noodzakelijk. Ze betoogt dat met voldoende uithoudingsvermogen het leren van het Chinees ook voor westerlingen zeker niet onmogelijk is. DOOR

YA PING HSIAO

In 2008 is het Talencentrum van de Universiteit van Tilburg (UvT) begonnen met cursussen Chinees. De UvT gebruikt een taalvouchersysteem, waarbij alle UvT-studenten tijdens hun studie twaalf taalvouchers ontvangen. Hiermee kunnen ze ongeveer twee taalcursussen bij het Talencentrum volgen. Studenten die Chinees willen leren, zijn meestal geïnteresseerd in de taal en cultuur, en veel van hen hebben een plan om naar China te gaan om te studeren of stage te lopen. Voor hen vormen de studiepunten van de cursussen Chinees een kwalificatie om een beurs te krijgen. Voor anderen is de cursus een leuke verkenning van de taal en cultuur.

Voor Nederlanders is Chinees wel een uitdaging. Je hoort wel eens dat Chinees 'de moeilijkste taal ter wereld' is. Een aantal redenen hiervoor zijn (Baxter, 2006; Wiedenhof, 2006):

- De uitspraak van Chinese woorden heeft vrijwel geen enkele overeenkomst met die van westerse talen.
- Chinees is een toontaal: woorden met dezelfde 'spelling' onderscheiden zich van elkaar in betekenis doordat ze op een andere toon worden uitgesproken.

Bijvoorbeeld: *ma* kan zowel *moeder* 妈 als *uitschelden* 骂 betekenen. In het eerste geval wordt het woord op een constante hoge toon uitgesproken; in het tweede geval van hoog naar laag.

- Het Chinese schrift wordt weergegeven in karakters bestaande uit een tot tientallen strepen. Elk Chinees karakter symboliseert de uitspraak en de betekenis, maar er is weinig relatie tussen de uitspraak en de vorm van het karakter. Hoewel karakters oorspronkelijk gebaseerd zijn op tekeningen, zijn er na duizenden jaren evolutie en stiling weinig aanknopingspunten over om uit een karakter de betekenis af te leiden. Als Chinezen een nieuw karakter tegenkomen, moeten zij dus ook het woordenboek raadplegen voor de uitspraak en betekenis. Aangezien het nodig is om duizenden karakters te kennen, vereist het leren van karakters een goed geheugen. Dit is eigenlijk het moeilijkste aspect voor anderstaligen, maar ook voor moedertaalsprekers: op de basisschool moeten kinderen elke dag oefenen met schrijven, betekenissen leren, herkennen en onthouden.

Foto: Anda van Riet

De cursussen Chinees aan de UvT worden aangeboden volgens het Europees Referentiekader, niveau A1 en A2. Op A1-niveau worden spreek- en luistervaardigheden benadrukt. Studenten leren eerst de uitspraak van de taal en het HanYu Pinyin, een spellingsysteem waarmee het mogelijk is om de uitspraak van het Mandarijn Chinees in Latijnse letters te noteren. Lees- en schrijfvaardigheden komen wel aan bod, maar zijn gericht op het beheersen van korte en eenvoudige teksten met Pinyintranscriptie. Het officiële Chinese schrift met karakters wordt niet geïntroduceerd om overbelasting te voorkomen.

Pas op A2-niveau worden naast spreek- en luisteraspecten ook Chinese karakters geïntroduceerd. Van Pinyintranscripties gaan studenten nu over op het lezen en schrijven van korte en eenvoudige teksten met Chinese karakters. De cursus Chinees op A2-niveau bevat ongeveer 39 contacturen met de docent en deze beperkte tijd is zeker niet genoeg voor studenten om de karakters naast spreek- en luistervaardigheden tijdens de colleges te leren. Het is dus belangrijk om naast de

colleges meer zelfstudiemethoden te creëren om te kunnen oefenen.

Streepsoorten en streepvolgorde

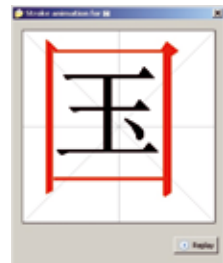
Het Chinese schrift is opgebouwd uit karakters, waarbij een of meer karakters samen een woord vormen. Chinese karakters zelf zijn opgebouwd uit strepen. Groepjes strepen vormen componenten, die samen een karakter vormen. Strepen worden ingedeeld in acht verschillende streepsoorten, bijvoorbeeld *horizontale streep*, *verticale streep* en *punt*. Studenten leren in het begin welke streepsoorten er zijn. Het is niet de bedoeling om de namen van de streepsoorten te onthouden, maar wel om alle mogelijke soorten strepen te herkennen en te kunnen schrijven. Bovendien is het belangrijk om de streepsoorten op de juiste manier te schrijven. Zo moet de horizontale streep bijvoorbeeld van links naar rechts worden geschreven, en zeker niet van rechts naar links.

Ook de strepen van een karakter moeten in een bepaalde volgorde worden geschreven om de juiste vorm van het karakter te verkrijgen. Chinezen vinden het moei-

lijker om karakters te lezen waarvan de strepen niet in de juiste volgorde zijn geschreven. Om deze streepvolgorde te bepalen zijn een aantal basisprincipes opgesteld, zoals 'van boven naar onder', 'van links naar rechts' en 'horizontaal gaat voor verticaal' (Wiedenhof, 2006).

Om de studenten dit te leren, presenteert de docent in het begin de streepvolgorde, die studenten moeten naschrijven. Daarna proberen de studenten om de streepvolgorde met getallen naast elke streep te markeren. Ten slotte presenteert de docent nogmaals de juiste volgorde en controleren de studenten of ze deze inderdaad hebben aangehouden. Na enige tijd kunnen studenten de streepvolgorde tijdens de colleges gaan presenteren. Het doel is om studenten te helpen om de volgorde te internaliseren, zodat het volgen van de basisprincipes een tweede natuur wordt. Ze kunnen dan ook bij nieuwe karakters zelf de juiste volgorde bepalen.

Studenten vinden het in het begin waarschijnlijk saai om de streepvolgorde te leren, omdat ze nog niet goed begrijpen waarom dat nodig is. Om studenten te stimuleren om de streepvolgorde te leren kan de docent een aantal activiteiten uitvoeren. Bijvoorbeeld: de docent kan een karakter in de lucht te schrijven en studenten laten raden welk karakter het is. Studenten kunnen die oefening ook met elkaar doen.

Naast de colleges kunnen studenten ook thuis de streepvolgorde oefenen. Hiervoor maak ik gebruik van een leerprogramma: Zhongwen Development Tool (ZDT). ZDT is een gratis programma waarmee studenten thuis op allerlei manieren kunnen oefenen

met het leren van karakters. Zo bevat ZDT van een groot aantal karakters animaties van de streepvolgorde.

Radicaal en sorteren

Van elk karakter is een van de componenten speciaal: de *radicaal*. Er zijn in totaal ruim tweehonderd radicalen.

想必你心以雀躍
世間的紛擾與相
腦後。這些日子的引

In woordenboeken zijn karakters gesorteerd op radicaal en daarbinnen op aantal strepen. Het aantal strepen in een karakter naast de strepen in de radicaal, is dus belangrijk om een karakter te kunnen vinden in een woordenboek. Daarnaast heeft een radicaal in een aantal gevallen een vage relatie met de betekenis. Het kennen van de radicaal kan studenten helpen om van een nieuw karakter te raden waar het over gaat. De karakters voor *eten* 吃 en *drinken* 喝 bevatten bijvoorbeeld beide de radicaal *mond* 口.

De docent kan de radicaal van een karakter weer geven in een afwijkende kleur. Vaak staat de radicaal op een bepaalde vaste plek binnen een karakter (in het voorbeeld hierboven staat *mond* steeds aan de linkerkant) en het is goed als de docent hierop wijst. Af en toe is het verstandig om karakters met dezelfde radicaal te sorteren en studenten te laten zien dat karakters dezelfde radicalen delen.

Ook kan de docent karakters op kaarten afdrukken of opschrijven, en dan de kaarten aan studenten uitdelen. Vervolgens noemt de docent een radicaal en studenten kiezen de karakters die over die radicaal beschikken. Studenten kunnen ook in tweetallen op dezelfde manier oefenen: de een noemt een radicaal en de ander zoekt de karakters.

In het programma ZDT is het ook mogelijk om met radicalen te oefenen. Het programma bevat een lijst met flashcards voor alle radicalen. Studenten kunnen zo veelgebruikte radicalen verkennen. Daarnaast helpen de animaties van de streepvolgorde ook met het leren van radicalen, omdat deze rood zijn gemarkeerd.

Karakter herkennen en lezen

Karakters herkennen is de sleutel tot lezen. Naast schrijven moeten de studenten dus ook karakters leren herkennen. De traditionele manier om dit te leren, is om karakters op kleine kaarten af te drukken: op de ene kant staat het karakter en op de andere kant de uitspraak (in Pinyin) en de betekenis. Tegenwoordig kun-

想必你心以雀躍
世間的紛擾與相
腦後。這些日子的引

Confucius zei: 'Leren zonder na te denken is verloren werk'

nen studenten dit gewoon op de computer oefenen. Met de flashcardfunctie van ZDT kunnen studenten op alle mogelijke manieren oefenen met het herkennen van karakters.

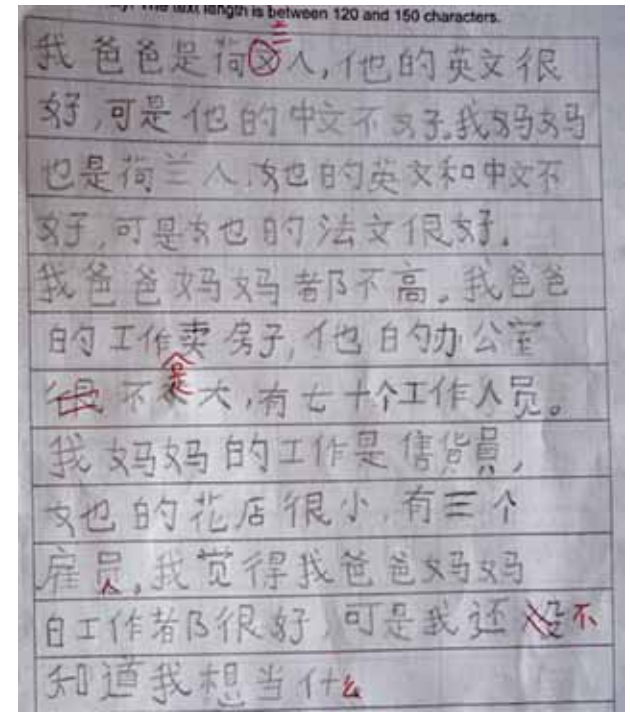
Naast het herkennen van gedrukte karakters zouden studenten ook de karakters in handschrift moeten leren. Dit is omdat handgeschreven karakters er heel anders uitzien dan gedrukte. De docent kan bijvoorbeeld diverse teksten met handschrift van moedertaalsprekers verzamelen en deze door studenten laten vergelijken met de gedrukte versie. Het doel is om het verschil te laten zien en om mogelijke manieren waarop Chinezen schrijven te verkennen. Dit soort oefeningen wordt helaas nog vaak genegeerd door docenten en leergangen.

Ontwikkelen van schrijfp opdrachten

Oefening baart kunst. Om karakters te leren schrijven moeten studenten constant oefenen. Het is dus belangrijk om voldoende opdrachten te ontwikkelen. De eerste vraag is: welke karakters moeten studenten leren? Op het eerste gezicht lijkt het logisch om het lesboek te volgen: elke les bevat een aantal nieuwe woorden, en de studenten leren gewoon de karakters van elk woord te schrijven. Maar vaak zijn niet alle karakters in een les geschikt voor beginners, omdat ze niet veel gebruikt worden. De docent kan beter zelf een link leggen tussen de karakters in de nieuwe woorden per les en de frequentie waarmee karakters worden gebruikt. Op die manier leren studenten in het begin veelgebruikte karakters die ook relevant zijn voor hun lesinhoud.

Nadat de docent heeft bepaald welke karakters studenten gaan leren, kan de docent schrijfoefeningen ontwikkelen. In het begin leert de student losse karakters. Het is dan verstandig om karakters te oefenen op speciaal papier met een rooster van lijnen. Het ZDT-programma biedt een handige functie om dit oefenpapier af te drukken. Studenten moeten dan elk karakter een aantal keer naschrijven op het roosterpapier. Dit soort herhalende oefeningen zijn saai maar wel belangrijk voor beginners. Na een paar keer schrijven hebben studenten ten minste een gevoel over de constructie van karakters.

In de volgende fase gaan studenten over op het zelf produceren van karakters op basis van de uitspraak. Nu geeft de docent de studenten bijvoorbeeld een aantal zinnen in Pinyintranscriptie en vraagt hij om deze zinnen over te zetten naar Chinese karakters.

Door een student geschreven artikel 'Mijn familie'

Nadat studenten genoeg karakters hebben geleerd, kunnen ze proberen om zelf zinnen te produceren met de geleerde karakters. Zinnen maken is weer een goede voorbereiding om korte teksten te schrijven – dan wordt het echt interessant. De docent kan nu een thema, zoals *eten en drinken* of *mijn familie*, koppelen aan karaktervaardigheid. Voor beginners is het wel verstandig om een modeltekst te geven op basis waarvan de studenten zelf een artikel schrijven.

Conclusie

In dit artikel heb ik de eigenschappen van Chinese karakters beschreven en de ontwikkeling van een didactiek om karakters te leren. Beide zijn belangrijk. Confucius zei: 'Leren zonder na te denken is verloren werk.' Uitleg geven over de eigenschappen van Chinese karakters zorgt ervoor dat studenten weten wat ze aan het leren zijn. Tevens ondersteunt de didactiek het leerproces en de productiviteit. Toch is er naast deze twee aspecten nog meer van belang. Zoals de Chinezen zeggen: als het zeilschip klaarligt om te vertrekken is er nog wel een goede oostenwind nodig. Met andere woorden, met voldoende doorzettingsvermogen wordt Chinese karakters leren uiteindelijk toch een Mission Possible. ■

LITERATUUR

Baxter, W. (2006). *How hard is Chinese?* Retrieved from <http://www.personal.umich.edu/~wbaxter/howhard.html>
Wiedenhof, J. (2006). *Grammatica van het Mandarijn*. Amsterdam: Bulaaq.